

Załącznik 1

GRUPA I

I. Gliniane tabliczki

Bardzo dawne książki to książki gliniane - tabliczki z wypalanej gliny. W mokrej glinie wyciskano znaki za pomocą pałeczek. W ten sposób powstawały szeregi małych kliników. Stąd pochodzi nazwa **pismo klinowe**. Tabliczki były ciężkie i grube, mieszczące niewiele tekstu. Przechowywano je w koszach lub skrzynkach. Tabliczki zajmowały wiele pomieszczeń. Na tabliczkach pisano przepowiednie, modlitwy, przysłowia. Wiele z nich zawierało znak własnościowy, najczęściej króla, czyli, jakbyśmy to dziś nazwali - **ekslibris**. Tabliczki te odkryto w czasie wykopalisk w Niniwie. Pisma klinowego używali Persowie i Babilończycy.

Pytania:

- *Na czym pisali najdawniejsze książki Persowie i Babilończycy?*
- *Jak nazywało się pismo, którym pisano na glinianych tabliczkach?*
- *Gdzie przechowywano tabliczki?*
- *Jakie były wady glinianych tabliczek?*

GRUPA II

II. Książki z papirusu

Przodkiem współczesnej książki był **papirusowy zwój**, rulon wykonany z rośliny papirusu. Papirus stosowano w starożytnym Egipcie. Paski papirusu sklejano w długie wstęgi. Zwój taki mierzył około 20 metrów długości. **Skryba**, egipski pisarz, zapisywał tekst czarnym atramentem w postaci **hieroglifów**, czyli pisma obrazkowego. Przy czytaniu trzymano zwój w lewej ręce i rozwijano go w miarę czytania. Gotowe teksty zawijano na drążki, które były drewniane lub z kości słoniowej. Przechowywano je w dzbanach glinianych i w skrzynkach. Zwoje papirusowe były duże, ciężkie i niewygodne w czytaniu. Trudno było w nich odszukać wskazany fragment. Zwoje zajmowały wiele miejsca.

Pytania:

- *Co to był papirus?*
- *W jakim starożytnym kraju był używany?*
- *Kto i jakim pismem pisał na zwojach papirusowych?*
- *Jak czytano książki papirusowe?*
- *Wymień wady książek papirusowych.*

GRUPA III

III. Księgi pergaminowe

Z czasem papirus został zastąpiony **pergaminem**, który wyrabiano ze skór zwierzęcych. Nad pięknie napisaną i oprawioną książką pracowało wielu ludzi. Jeden wyprawiał skórę, drugi ją polerował, trzeci pisał tekst, czwarty rysował inicjały i obrazki, piąty sprawdzał, szósty oprawiał. Były to książki olbrzymie, oprawione w drewno i obciągane skórą. Często okładka była okuta miedzianymi, srebrnymi lub złotymi narożnikami. Królewskie księgi zdobiono drogimi kamieniami, a każda strona jarzyła się złotem. Taka okuta książka przypominała raczej kufer - była wielka i ciężka. Na takie księgi stać było tylko najbogatszych. Pisaniem ksiąg zajmowali się mnisi, którzy przepisywali je ręcznie, stąd nazwa **książka rękopiśmienna**.

Pytania:

- *Czym zastąpiono papirus?*
- *Z czego wyrabiano pergamin?*
- *Jak były pisane i ozdabiane księgi pergaminowe?*
- *Jak je oprawiano?*
- *Jakie były wady pergaminowych książek?*
- *Od czego pochodzi nazwa książka rękopiśmienna?*

GRUPA IV

IV. Papier zwycięża

Papieru po raz pierwszy użyto w Chinach, ale znali go też Majowie. Do Europy trafił w XII wieku dzięki Arabom, którzy podbili Chiny i stamtąd przywieźli tajemnicę wyrobu papieru. Początkowo nie cieszył się on zaufaniem, gdyż był bardzo nietrwały. Książki nadal przepisywano na pergaminie. Papieru używano tylko do notatek, których nie trzeba było długo przechowywać. Minęło 100 lat, życie ludzi się zmieniło i księgi z pergaminu zwyciężył papier, który stawał się coraz bardziej potrzebny handlarzom, kupcom, studentom. Ludzie coraz więcej pisali. Jednak czy nasze papierowe książki są trwałe, czy przetrwają tysiąc lat ?

Pytania:

- *Gdzie po raz pierwszy użyto papieru?*
- *Kto przywiózł tajemnicę wyrobu papieru do Europy?*
- *Dlaczego papier był rzadko używany?*
- *Komu i do czego potrzebny był papier?*
- *Jakie są wady papierowych książek?*

GRUPA V

V. Książki drukowane

Książki były przepisywane ręcznie najczęściej przez mnichów. Całe grupy zakonników, zwanych skrybami, przepisywały i pięknie zdobiły księgi na zamówienie klasztorów, króla, bogatych ludzi. Druk wynaleźli Chińczycy. Cały tekst i ilustracje mozolnie wycinali na desce (w lustrzanym odbiciu). Potem smarowali deskę farbą i - tak jak pieczętą - odciskali na papierze. Wielkim wydarzeniem było zastosowanie ruchomej czcionki i prasy drukarskiej. Dokonał tego Niemiec - Jan Gutenberg, drukarz z Moguncji. Pierwszą książkę z ruchomych liter alfabetu złożył około 1450 roku. Była to Biblia.

Pytania:

- *Przez kogo były przepisywane książki?*
- *Kto wynalazł druk?*
- *Jak drukowano pierwsze książki?*
- *Kto wynalazł ruchome czcionki?*
- *Jaką książkę wydrukował Gutenberg, jako pierwszą?*

GRUPA VI

VI. Książka w postaci elektronicznej

E-book - książka elektroniczna, publikacja elektroniczna) - treść zapisana w formie elektronicznej, możliwa do odczytania za pomocą wyspecjalizowanego oprogramowania, zainstalowanego w urządzeniu komputerowym, np. zwykły komputer PC. Zaletą książki elektronicznej jest: niższy koszt pozyskiwania informacji, nieograniczona objętość elektronicznych materiałów, szeroki dostęp do informacji, większa ekologia – dotyczy wycinania drzew. Wadą zaś są: koszt nabycia urządzenia i korzystania z Internetu, szybsze męczenie się czytającego i wolniejsze czytanie, mała oferta, zużycie energii elektrycznej.

Pytania:

- *W jakiej formie zapisany jest e-book?*
- *Za pomocą czego możemy odczytać książkę elektroniczną?*
- *Wymień dwie zalety tej książki.*
- *Wymień dwie wady tej książki*